

EDUCATIO

PEDAGÓGIA SZOCIOLÓGIA HISTÓRIA ÖKONÓMIA PSZICHOLÓGIA POLITOLÓGIA

PÉNZ – PIAC – ISKOLA

PRIVATIZÁCIÓ	177	<i>Setényi János</i>
MIBE KERÜL?	194	<i>Novák István</i>
KI FIZESSE?	204	<i>Balogh Miklós</i>
SZÜLŐ, GYEREK – PIAC	219	<i>Vajda Zsuzsanna</i>
MAGÁNISKOLÁK	228	<i>Várhegyi György</i>
TANDÍJ?	240	<i>Szemerszki Mariann</i>
MAGÁNHASZNOK KÖZKÖLTSÉGEN	250	<i>Horváth D. Tamás</i>

EDUCATIO

INTERDISZCIPLINÁRIS SZEMLE AZOK SZÁMÁRA, AKIK
AZ OKTATÁS TÁRSADALMI ÖSSZEFÜGGÉSEIT KERESIK

ELSŐ ÉVFOLYAM MÁSODIK SZÁM • 1992 – TÉL • MEGJELENIK NEGYEDÉVENKÉNT

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: DARVASPÉTER (New York), FORRAYR. KATALIN, GÁL FERENC,
JUNGHAUS IBOLYA (*Kutatás Közben*), KOZMA TAMÁS (*Bszerkesztő*), LISKÓ ILONA, LUKÁCS
PÉTER, MOLNÁR MIKLÓS (Genf), NAGY PÉTER TIBOR, REISZ D. RÓBERT (Temesvár),
SÁNDOR ZSUZSA (*Szemle*), SETÉNYI JÁNOS, VÁRHEGYI GYÖRGY

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST XIII, VICTOR HUGO U. 18-22; POSTA-
CÍM: 1395 BUDAPEST, PF. 427; TELEFON, FAX: 1297-639; E-MAIL: H62291IER@ELLA.HU

© OKTATÁSKUTATÓ INTÉZET, 1992. MINDEN JOG FENNTARTVA. A FOLYÓIRAT BÁR-
MELY RÉSZÉNEK BÁRMILYEN ESZKÖZZEL VALÓ SOKSZOROSÍTÁSÁHOZ KÉRJE A
KIADÓ ELŐZETES, ÍRÁSBELI ENGEDÉLYÉT.

EDUCATIO

QUARTERLY REVIEW OF SOCIAL SCIENCES
FOCUSED ON EDUCATION

The journal is published four times a year (700 pages)

Editor in chief: Tamas Kozma

Postal address: 1395 Budapest, P.O. BOX 427, Hungary

Annual subscription: \$ 30 on surface delivery or \$ 40 by air
(or the equivalent in another currency), to any address

Orders may be placed to our postal address

Please, make the cheque payable to HIER, EDUCATIO

Az EDUCATIO negyedéves folyóirat, évente közel hétszáz oldalon, negyvennégy
nyomdai íven mintegy nyolcvan szerzői ív közreadására vállalkozik.
Lapunkat közvetlenül a kiadó terjeszti. Kapható azokban a fővárosi könyvesboltok-
ban, amelyek folyóiratok árusításával is foglalkoznak és elfogadták lapunkat.

A fővárosban terjeszti a Magyar Posta.

Előfizethető közvetlenül a kiadó címen: EDUCATIO, 1395 Budapest, Pf. 427.
Kérését regisztráljuk és a rendelt számmal együtt küldjük számlánkat és a befizetési
csekket. Ha átutalással kíván fizetni, kérjük ezt is közölni, hogy a számla
kiállításánál erre figyelemmel lehessünk.

Az előfizetés díja magánszemélyeknek, közoktatási intézményeknek és könyv-
táraknak fél évre (két számra) 300,-Ft, egy évre (négy számra) 550,-Ft; közületek-
nek fél évre 500,-Ft, egy évre 800,-Ft. A postaköltség a kiadót terheli. Új egyéni
előfizetőink az Educatio Kiadó egy könyvét ajándékba kapják.

ISSN 1216 – 3384

Felelős kiadó: Kozma Tamás

A tördelés és tipográfia az Educatio Kiadó munkája

Felelős szerkesztő: Kravjánszki Róbert

A nyomás és kötés az Oktatókutató Intézet sokszorosító üzemében készült

Műszaki vezető: Orosz Józsefné

E SZÁMUNK SZERZŐI:

SETÉNYI JÁNOS kandidátus – Oktatáskutató Intézet (OI), Budapest ✚ NOVÁK ISTVÁN irodavezető – OKKER Iroda, Budapest ✚ BALOGH MIKLÓS igazgató – KSH Megyei Intézete, Salgótarján ✚ VAJDA ZSUZSANNA pszichológus – MTA Pszichológiai Kutató Intézet, Budapest ✚ VÁRHEGYI GYÖRGY tudományos munkatárs – OI, Budapest ✚ SZEMERSZKI MARIANN tudományos munkatárs – OI, Budapest ✚ HORVÁTH D. TAMÁS ügyvezető elnök – FEFA, Budapest ✚ KOZMA TAMÁS c. egyetemi tanár, főigazgató – OI, Budapest ✚ PETRIN LÁSZLÓ igazgatóhelyettes – Gyermekváros, Komárom ✚ SZIGETI JENŐ kandidátus – Budapest ✚ FORRAY R. KATALIN kandidátus, tudományos főmunkatárs – OI, Budapest ✚ JULIAN SCHWEITZER főtanácsadó – The World Bank, Washington D.C. ✚ TÓT ÉVA tudományos munkatárs – OI, Budapest ✚ SZÜCS PÁL főosztályvezető – MűM, Budapest ✚ GILYÉN ELEMÉRNÉ irodavezető – OTKA Iroda, Budapest ✚ DRAHOS PÉTER tudományos munkatárs – OI, Budapest ✚ REISZ D. RÓBERT egyetemi oktató – Temesvári Egyetem ✚ PETER CHOBANOV rektor – Szabad Egyetem, Burgasz ✚ BIRO LAJOS tudományos munkatárs – OI, Budapest ✚ JUNGHAUS IBOLYA tudományos titkár – OI, Budapest ✚ LISKÓ ILONA kandidátus – OI, Budapest ✚ CSONGOR ANNA tudományos munkatárs – OI, Budapest ✚ GELLÉRT EMESE egyetemi hallgató – Budapest ✚ SZABÓ LÁSZLÓ TAMÁS kandidátus, tudományos főmunkatárs – OI, Budapest ✚ HALÁSZ GÁBOR kandidátus, főigazgató helyettes – Országos Közoktatási Intézet, Budapest

(a tartalommutató folytatása)

JEGYZET	256
Ingyenes? (Kozma Tamás) – Az ötödik szabadság (Petrin László) – Iskola, egyház – verseny (Szigeti Jenő) – A szabadság piaci ára (Forray R. Katalin)	
VILÁGBANKI HITEL	261
Interjúpartnerünk: Maurice Boissiere – A magánoktatás esélyei Magyarországon (Julien Schweitzer) – Hitel az oktatásra és képzésre (Tót Éva) – Szakképzés (Szűcs Pál) – Részletek a hatásvizsgálatból (Tót Éva) – Felsőoktatás és nyelvtanítás (Horváth D. Tamás) – Részletek az értékelésből (Kozma Tamás) – Tudományos kutatás (Gilyén Elemérné)	
MAGÁNEGYETEMEK	283
Magánfelsőoktatás és privatizáció (Setényi János) – Magyarország (Drabos Péter) – Románia (Reisz D. Róbert) – Bulgária (Peter Chobanov)	
ISKOLAI PÉNZÜGYEK	315
KUTATÁS KÖZBEN	329
Felsőoktatás: törvénykoncepció (Biro Lajos) – A felső tagozat nem nivellál (Forray R. Katalin & Györgyi Zoltán) – Mitől (nem) elégedettek a pedagógusok? (Jungbaus Ibolya) – A szerkezetváltás finanszírozása (Liskó Ilona) – Tanárok az egyházi iskolákról (Szemerszki Mariann)	
SZEMLE	349
Szabad a választás (Galasi Péter, Kopátsy Sándor, Kovács János, Vámos Dóra) – Ki válasszon? (Csongor Anna) – Felsőoktatás pénzügyek (Gellért Emese, Szabó László Tamás) – Komparatiztika (Halász Gábor)	
VISSZHANG	367
SUMMARIUM	369

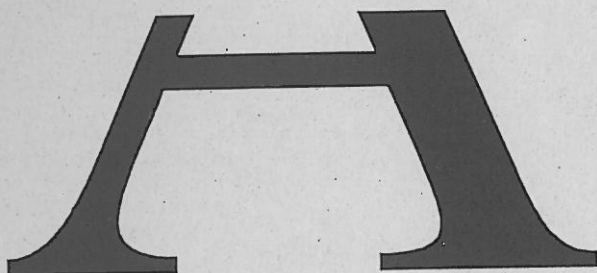
SZERZŐINKHEZ

Az EDUCATIO minden tárgyilagos álláspontnak helyet biztosít. Minden közleményért szerzője felel. A beérkező kéziratokat megőrizzük.

Az elfogadott kéziratok *copyrightja* a folyóiratot kiadó *Oktatókutató Intézeté*, hacsak szerződés erről másként nem rendelkezik. A tartalmat nem érintő kisebb változtatások jogát a szerkesztőség fenntartja.

A beküldött dolgozatokkal akkor áll módunkban érdemben foglalkozni, ha azok terjedelme nem haladja meg az egy szerzői ívet (40.000 leütés), és két gépelt vagy nyomtatott példányban érkezik (kettes sor-távolsággal, elégséges oldalmargóval, lapszámozva). Külön lapon kérjük mellékelni a dolgozat egy-két bekezdésnyi kivonatát és a szerző fontosabb adatait (ahogyan szerzőink között definiálni szeretné magát, a szerződéskötéshez szükséges személyi adatokat és azt a címet, ahová a kefelevonatot kéri). Ha a szöveg számítógépen szerkesztett változatban is rendelkezésre áll, a nyomtatott anyagon kívül kérjük lemezen is az állományt, *formázatlan állapotban* (minden intelligens szövegszerkesztő rendelkezik valamilyen *text only* mentési opcióval). Ha a dolgozat grafikont is tartalmaz, kérjük külön lapon mellékelni a folyóirat tördelési méretének megfelelő, legalább 300 dpi-s ábrát, vagy pedig az adatokat, hogy magunk rajzolhassuk meg a grafikont. A hivatkozásokra, lábjegyzetekre nézve formai kikötésünk nincs.

A kefelevonatokot elküldjük, hogyha erre elégséges idő marad. A javított példányokat három napon belül kérjük visszajuttatni, e határidőn túl nem áll módunkban a szerzői javításokat elvégezni. Jelentősebb változtatásokat nem tudunk elfogadni.

ATLANTISZ KÖNYVPROGRAM

ALAPKÖNYVEK ÉS CSEMÉGÉK
A TÁRSADALOMTUDOMÁNYOK ÉS A FILOZÓFIA
BARÁTAINAK

MEGREDELHETŐ KORÁBBI KÖTETEINK:

József Attila: Szabad ötletek jegyzéke

Georg Simmel: Velence, Firenze, Róma

Edmund Burke: Töprengések a francia forradalomról

AZ ATLANTISZ KÖNYVKIADÓ MEGJELÉNÉS ELŐTT ÁLLÓ,
MEGREDELHETŐ KÖTETEI:

Polányi Károly filozófiai írásai, I-II. kötet

Ludwig Wittgenstein: Filozófiai vizsgálódások

Ludwig Wittgenstein: Hátrahagyott feljegyzések

Az angolszász liberalizmus klasszikusai, II. kötet

Tengelyi László: A bűn mint sorsesemény

David Hume összes esszéi

Origenész: Kommentár az Énekek énekéhez

Altrichter Ferenc filozófiai írásai

John Dunn: Locke

Gerschom Scholem: Válogatott tanulmányok

Görög egyházatyák, I-II. kötet

Habermas: A társadalomtudományok logikája

Habermas: Tanulmányok

Tatár György: Pompeji és a Titanic

Rudolf Bultmann: Történelem és eschatológia

Peter Brown: A szentkultusz

Gerő András: Magyar polgárosodás

A könyvterjesztés jelenlegi bizonytalansága miatt tisztelt
Olvasóinknak kis példányszámú köteteink előzetes
megrendelését javasoljuk.

**Ha Ön egész programunkat megrendeli,
15% árkedvezményt biztosítunk.**

ATLANTISZ KÖNYVKIADÓ 1056 BUDAPEST, VÁCI UTCA 62-64

SZÁMLASZÁMA: MHB 222-15585

EDUCATIO KIADÓ

AZ OKTATÁSKUTATÁS LEGÚJABB EREDMÉNYEINEK ELSŐDLEGES FORRÁSA PEDAGÓGUSOKNAK, A TÖRVÉNYHOZÓ ÉS VÉGREHAJTÓ HATALOM SZAKÉRTŐ ÉS ÉRDEKLŐDŐ KÉPVISELŐINEK, ÉS MINDENKINEK, AKIT AZ OKTATÁS PROBLÉMÁI FOGLALKOZTATNAK.

TÁRSADALOM ÉS OKTATÁS

a sorozatot szerkeszti:

Liskó Ilona & Lukács Péter

PEDAGÓGUSOK, BÉREK, ÉRDEKEK.

Szerkesztette: *Nagy Mária* (110,-Ft)

PÉTERI GÁBOR: Mire – mennyit – hogyan? (110,-Ft)

LUKÁCS PÉTER: Színvonal és szelekció (99,-Ft)

REGIONÁLIS EGYÜTTMŰKÖDÉS A FELSOŐOKTATÁSBAN. Szerkesztette:

Saad József (159,-Ft)

NAGY PÉTER TIBOR: A magyar oktatás második államosítása (178,-Ft)

SETÉNYI JÁNOS: Harc a középiskoláért (120,-Ft)

SZABAD LEGYEN, VAGY KÖTELEZŐ?

A közoktatási törvény koncepciójához.

Szerkesztette: *Kozma Tamás & Lukács Péter* (190,-Ft)

KOZMA TAMÁS: Reformvitáink (184,-Ft)

SÁSKA GÉZA: Ciklikusság és centralizáció (170,-Ft)

OKTATÁSI TÖRVÉNYKEZÉS EURÓPÁBAN

a sorozatot szerkeszti: *Setényi János*

II. A CSEHSZLOVÁK ÉS A LENGYEL KÖZOKTATÁSI TÖRVÉNY (80,-Ft)

III. ANGOL FELSOŐOKTATÁS (126,-Ft)

SOROZATON KÍVÜL

MOLNÁR MIKLÓS: Egy vereség diadala. A forradalom története. (198,-Ft)

VISSZA AZ ALAPOKHOZ. Korkép az európai alacsony fokú iskolázatásról. Szerkesztette: *Szabó László Tamás* (100,-Ft)

ELŐKÉSZÜLETBEN

AMERIKÁBÓL JÖTTÜNK. Magyar szülők az amerikai iskolázatásról. Szerkesztette: *Csongor Anna & Liskó Ilona*

ALMANACH. Részletes tájékoztató az összes magyarországi magániskoláról. Szerkesztette: *Várhegyi György*

KERESSE KIADVÁNYAINKAT A KÖNYVKERESKEDŐKNÉL, KERESSE A KÖNYVTÁRAKBAN, VAGY RENDELJE MEG KÖZVETLENÜL A KIADÓTÓL. AZ *EDUCATIO* FOLYÓIRAT ELŐFIZETŐI RÉSZÉRE A KÖNYVEK ÁRÁBÓL 20% ENGEDMÉNYT ADUNK. HA ÖN ELŐFIZETŐ, KÖNYVRENDELÉSÉNÉL ERRE NEM KELL KÜLÖN HIVATKOZNI. ÖN FONTOS SZÁMUNKRA, FIGYELÜNK ÖNRE.

EDUCATIO KIADÓ, 1395 BUDAPEST, PF. 427